

Hlavní název: Národní politika
Datum vydání výtisku: 14.10.1906
Číslo výtisku: 283
Druh dokumentu: příloha
ISSN: 1802-5110
Číslo stránky: 2

SYSTEM
♦KRAMERIUS♦

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

se na povrchní pozdrav. Zvlášť její otec to zrejmě pocitoval. Míval vždy rád hodně živo kolem sebe. Přišli, zeptali se na jeho zdraví, ale za chvíli odcházel, zanechávajíc Miladu s otcem o samotě. Miladě to bylo právě vhod. Byla tehdy pokojnější a šťastnější. Kadlec se neobjevoval tam, kam přicházela. Za to tím častěji docházela k nim z večera do besedy doktor Chroský. Milada se naučila oceňovat duchaplné rozhovory, které se ji stávaly nepostrádatelnými; i její otec si oblíbil společnost Chroského. Jakýsi truh přátelství se vyvinul mezi nimi. Casto si Milada po tají dozvídala: „I mne udrží.“

Jednoho rána se cítil otec Miladino poněkud slab. Chtěl zůstat v zahradě a tam si přečísti noviny a ranní poštu. Byl dnes poněkud rozmarý; ani posla se nemohl dočkat, a ač ještě scházela celá hodina do obvyklého jeho příchodu, musila se Milada, chtějíc mu vyslechnout, vydát naproti. Sla oklikou, lesní, osamělou cestou. Byla pohřžena v myšlenky. Nepřijemně ji překvapilo, když nedaleko zazněly hlasy několika osob. Stanula a přemýšlela, kudy se má vrátit zpět, když tu v rozhovoru hlasitě vedeném zaslechla své jméno. Naslouchala, nedalo jí to.

„Nezastávejte se slečny Milady,“ pravil pronikavý ženský hlas tónem velice rozhodným. „Domovník to viděl na vlastní oči, jak ji doktor Kadlec libal. To, myslím, stačí. Ovšem, taková tichá vodítko. Kdo by to byl řekl! Tak hrde se k němu chovala před společností a začínala obrátit, když o samotě!“

Milada nemohla dlelo poslouchati. Pocitila poprvé tak mocně vzplanutí hněvu, že se až zarazila. Ale opanovala se a nerozhořně stanula na lesní stezce. „Musí se mi dostat zadostiučinění,“ řekla nahlas. „Ale jak, jakým způsobem?“ tázala se v duchu. Nejdřív se i vzdorně na Chroského, on že jistě poradí. Sla k němu. Bydlil nedaleko a jelikož hodina návštěv právě minula, našla jej v zahradě u knihy. Vstal, překvapen její nenadálou návštěvou a výrazem hněvu, zračícím se v jejím obličeji, jindy tak klidném. Vášnivými slovy, plnými nevole, opakovala vše, co byla před chvíli vyslechla.

„Tušil jsem to,“ řekl Chroský. „Znám Kadlece a věděl jsem, že se postará, aby celou společnost a tou historikou seznám. Chce vás tak donutit k sňatku s ním; to je jasné.“

Milada se pohlévala. „Nevezmu si ho však, kdyby všechni byli proti mně, kdyby mne nevím jak pomohouvali. Nevářím ho — tak — z celé duše!“

Chroský se na okamžik zamysil a pak pohleděl vžádnu na Miladu, pokračoval: „Dovolila jste mi, slečno Milado, být vašim přítelem. Mám-li vás chránit však proti pomluvám klevetivé společnosti, musíte mi dát k tomu právo jiné. Přátelství by mi nerozuměli. Chcete být mou ženou, Milado?“

Jak jinak zaznala tentokrát ta slova v Miladin sluch, než tchdejší vášnivá, pánonitě pronesená slova Kadlecova. Ten klid však ji matl. Nechtěla, aby tak činil z útpnosti s její osobou; toho by neunesla. Hned tentokrát, jak k nim poprvé přišel, jak ji téšil a otec horlivě se ujal, věděla, že ho miluje. Ale takhle si nevypředstavovala jeho lásku! Rekla smutně: „Jsem vám neeskonačně vděčna za vaše přátelství, ale nemohu přijmout oběť tak velikou, jakou mne nabízíte.“

Doktor Chroský vstal a chvatně, rozčileně přesel několikrát kol záhonů rozkvetlých karafiátů. Pak se vrátil k Miladě a odměřeně řekl: „Odpusťte, slečno, uražilo vás moje nabídka. Myšlím jsem... Ach, jak se může člověk mylit!“

Milada na něho udívěně pohlížela, ale v její duši se jasnilo. Vídala jeho rozčilení, četla v jeho zraku bolest a zdálo se jí najednou, že musí promluvit sama dřívě, než chvíle ta zničí všechno, vše doufala a věřila.

„Nerozuměl jste mi! Věřte, nechtěla jsem vám způsobit bolest. A e vaše nabídnu vyznělo tak chladně; nechtěla jsem, abyste jen z ohledu nějakých se ke mne připojili.“

„Milado,“ ozval se vzrušeně, „vy jste netušila, že vás miluju? V mé přátelství jste neviděla oddanost mé velké lásky k vám?“

Milada se usmála jeho rozhoreni. „Snad se dá ještě moje nepruzinovost napravit,“ řekla čtvrtací a podala mu obě ruce.

Ale doktor Chroský se jich neuchopil. Sevrel ji celou ve svou ruku. Tentokrát Miladě nebylo úzko — nebránila se jeho polibku.

Sli spolu k otci ruku v ruce. Byl jí pln nezpěvávání. Noviny došly a dcera se tak dlouho nevracela. Výčítky mu však odumřely na ústech, když pohleděl na dvojici štěstí zářících lidí.

Zasnoubení Miladino vyvolalo velký rozruch v lázních. Známí se vraceši, gratulovali, a hodně nahlas říkali, že nikdy nevěřili v ty ošklivé klepy.

Doktor Kadlec odejel. A od těch dob je v lázních J-skych jen jeden lékar.

Fazole.

Napsal Jaroslav Hašek.

I.

Sedmiletý Vojtěch se pamatoval, že viděl dvakrát svého tatíka plakat. Před rokem, kdy utkali matka s jedním malířem pojíci a dnes po druhé, když otec vrátil se do té díry, které říkají sklepny byt, po dvouměsíčním pobytu v nemocnici, maje jedno oko vypálené a na obličeji plno jizev po rozžhaveném železu. A z jediného oka, matné rozeznávacího Vojtěcha a tchyni Pavlitolou, finuly se slzy, začínaly co z tisík kostkových chraplavě říznula se slova: „Tak jsem mrzák...“ Pak k večeru přišli Kostkovi kamarádi ze slévárny, aby si podívat na bývalého druha svých prací, a rozsezeni na stole, na tlech židlích a na bádne povohce, z které ven lezlo konopí, znova a znova přemítlali ten neštastný případ, udávši se před dvěma měsíci, jak na sléváče Kostkou vystříklo rozpuštěné železo, popálilo obličeji a vypadalo levé oko, jak pak přijel vůz ochranné stanice, jak ho naložili do vozu, jak odvezli do nemocnice. A v jejich povídání vpadával občas chraplavě Kostka: „Tak jsem mrzák...“ Jeden z kamarádů poslal pro pivo, aby neeseděl na prázdnou a Vojtěch, seděl v koutku u zdi, kde vyrážela se plíseň, poslouchal, jak říkají: „Reditel je lehko dávat rozkazy! At té teď žíví!“ Také vzpomněli Kostkovi ženy. „Máš, hochu, neštěstí; loni ti uteče Mařka a teď se ti stane tohle.“

Matka Mařka, stará Pavlitolová, vmluvila se v hovoru: „Ze jsem Mařku při narození neuškrtila vlastníma rukama!“

Kostka si opovržlivě odlivil, neboť věděl, že z Pavlitolové mluví strach, aby ji nevyhnal. „Pošlyste, řekl, „ted nevím, co bude s námi. Abyste raději šla k dceri! Pracovat nemohu a kdo ví, co dostanu z úrazovny!“

Pavlitolová odšoupala se ke kamennu, kde vzdychala, aby to všechni slyšeli: „Vzít sekyru, aby bylo po mně!“ Kamarádi se rozjařili, když Vojtěch přinesl nový džbán a bovoril žív, dupačce a máchajíc pěstemi: „Neboj se! Však se organizace o tebe postará. To by bylo, ažchom se kamaráda nezastali! Zmrzačit tě a odkopnout? Ohó! Je zde organizace!“ A slívku „organizace“ působilo na něho čárovně. Pomalu větil, že nebude zle. Zbylé oko zaplnulo mu veselí a Kostka tloukl džbánem o stůl, křiče: „Na to bych se podíval, aby mne teď někdo odkopl! Však je zde organizace!“

II.

Vojtěch měl zproadené štěstí. Zatím co jeho otec prohrával všechny pře, které vedl s úrazovnou, Vojtěch vyhrával tolik fazoli na ulici, že zdaleka přicházel hoši, aby se podívali na takového znamenitého hráče, a zkusili své štěstí ve hře s ním. Vše opustilo jeho otec, ale Vojtěch shromáždil kolem sebe zástupy dětí, které uváděl v nadšení každým pohybem své ruky, která vysunula fazoli do jakéhokoliv dílku z jakékoli vzdálenosti. Každého dne mívá plné kapsy fazolí, strakatých a každý den odcházel od dílku hoši, nemějíce ani jediné fazole, a tak smutným výrazem v obličeji, jako Vojtěchův otec po každém prohraném při. A Toník hokynářky val doma kteříhosi dne dobrý půlkilogram bílých velkých fazolí, které stěhovaly se jedna po druhé do kapsy Vojtěchovy spolu s namodralými, hnědými, kropenatými boby oněch hochů, kteří si přizadili a také hošeli. V ten den, kdy Toník hokynářky utřítil hrozoun zátruhu, tvářil se, odcházejíc domů, tak vyjeveně, jako Vojtěchův otec, když bylo s konečnou plamnosti rozehnutu o tom, že bude došťat od úrazovny dvě koruny dvaasedmdesát halérů týdně. A Vojtěch do své skrýše za kamenný výpal do velkého pytlíku od mouky tři kapsy fazoli, čímž pytlík byl plný.

III.

„Dvě koruny dvaasedmdesát halérů týdně,“ opakoval po kolikátké již Kostka, drží v ruce arch, kde byl ten ortel.

Stará Pavlitolová seděla na svém místě u kamenné, vzykajíc: „Ze jsem se toho dočkal! Vzít sekyru, aby bylo po mně!“

„Co budeme dělat?“ více pro sebe, než k Pavlitolové, povzdechl Kostka. „Sotva vidím na jedno oko. Do ohně se nesmím podívat, hned mne pichá.“

„Což přidávat u zednicku?“ namítl Pavlitolová.

„Nebožík tata vydělal si hezky.“

„Ze slévače nádeník!“ vyzel Kostka. „Máte, babo!“ Pavlitolová umírá na chvli a pak brůdela svá: „Vzít sekyru, aby bylo po mně!“

„Nejlepší se oběsit!“ říkala Kostka, „zmračí člověka a pak mu daří vyplácet dvě koruny dvaasedmdesát halérů týdně!“

Počal přepočítávat peníze vyplacené úrazovnou za tři měsíce, ode dne utrpené pochromy. „Tricet dvě koruny šedesát třetí halérů,“ láteril, „Pavlitolová, co jste dluží?“

„Na čtrnáct zlatých u hokynářky,“ odpověděla babka. „Co jste měl uspořeno, to už je před čtrnácti dny pryč.“

„Kofalku jste si nekoupila? Já jdu platit.“

„Mině zas zpívali skřivánkové v hladě,“ omlouvala se Pavlitolová, „tak jsem pila trochu kmínky.“

IV.

Placení dluhu u hokynářky protáhlo se až do rána. Když Kostka zaplatil dluh, potkal bývalého kamaráda, který byl bez práce. Kostka a on zašli si na pivo. Na to v noči šli do malé kavárny, kde čekali, až se otevřou výčepy lihovin, a když jeden druhého rumem pohostil, odebrali se domů. Kostka nešel spat. Jsa ve výborné náladě, byl jat náhle touhou zaopatřit si práci, která by byla třeba podáváním cihel, byla by přece jen práci. A vrátil se se své obchůzky zděšený a smutný, neboť nikdo nemohli potřebovat muže, který spatne vidi na jedno oko.

A od toho dne datuje se ta strašná šáňka po práci, bezešné noci, ve kterých Kostkovi zjevovala se, když přimhouřil své jediné oko, postava podobající se mu do všech podobnosti, vyčítala a smutná, o které cosi mu říkala, že to bylo to hlad.

Přišel hlad. Úvěr byl vyčerpán u hokynáře a nikde nic, jen dvě koruny dvaasedmdesát halérů týdně, za které nakoupilo se chleba a Brambor. To stačilo tak do čtvrtka a od čtvrtka do soboty, co bude?

V.

„Tatíku,“ řekl v pátek ráno Vojtěch, „já mám pořízení fazoli. Uvaríme je!“ A vydal obětavé své zásoby, ten velký pytlík od mouky, kde bylo na stála fazolí, o které tak rádi hrají děti v bezstarostném děství.

A když Vojtěch jedl plnými říty vařené fazole, své fazole, sily osolily mu jídlo. Jsem převeden, že v tom okamžiku sedmiletý Vojtěch přemýšlel, jak dospělý muž, o bídě.

Na studie.

Napsal M. Olšanský.

Nastoupili — je tomu již hezká řada let — do vlaku v kterémž větším venkovském městě a jeli do Prahy. Byli tři. Každý měl kufřík s oděvem a několika knihami a sešity. Když se vlak hnul a počal ujížděti od města, jeden z nich se strojním pohnutím vzdychl: „Buď s Bohem, mě rodiště!“

Vlak je dost, že jsme se jednou z toho hnizda hnuli! Válečli jsme ee pořád doma jak Honza na peci, řekl druhý.

Rozpovídali se živě o příštím životě v Praze. To bude něco jiného, než tam v tom hnizdě! Uvidí svět, budou žít ve společnosti, prožijí něco. Nu, někdy jim bude dobré, někdy zas lež. Vždy je to jiných také tak a protouloukl to tam dobré. Vzpomněli si na všeobecné historky, jež jim vyprávěli nejčetní kolegové o svém studentském životě a neřestavávali se tématem smrti. Vlak uhnáel rychle krajinou, která každou chvíli měnila tvářnost. Hned byla vidět široká luka a táhlá pole, hned vesnice, rybníky, lesy, skály. Chvílemi poskytovalo okolo nádraží obraz, u nájíž se zálibou by se zastavil. Konečně vlak přijížděl ku Praze. Bylo vidět už některé budovy, pak jelo se mimo ně a konečně vjížděl vlak do nádraží.

„Vítaj nám, matičko Praho!“ zvolali skoro na jednom tří miliard studenti s pathosem, ale s radostí, že už jsou v Praze. Vyhýnuli se se svými kufříky z nádraží, pleli se se leckými ulicemi, druh druhu ukovali budovy a památnosti, druh druhu poučoval, ažkoli žádný něčeho nezna.

„O hladu a žizni chodit dlouho nebudešme,“ zabručel jeden z nich, který všiml si ze všeho